

HUNGARY

POLICE AND SECURITY
FOREIGN RELATIONS

M.J.
19 Sep
I. 8083

Co-Operation Between The Bulgarian Embassy And The
Section KEOKH Of The AVH In BUDAPEST.

SOURCE MUNICH: See Item No. 12130/52.

DATE OF OBSERVATION: Until March 1952.

* * *

"Magyarország megszállásában 1944-45-ben az orosz csapatok mellett egy bulgár hadsereg is résztvett. Mikor a hadsereg folytonos harcok közben Jugoszlávián keresztül 1945-ben Magyarország déli részébe került, ott rövid idő alatt sok bulgár tiszt szökött meg, ezek közül a legtöbb visszatért Bulgáriába, egy részük azonban PÉCS környékén bujtált.

A bulgár katonaszökevények közül sokan a PÉCS-i rendőrség egyik hivatalnoka révén, régi KEOKH igazolványt kaptak, s mivel magyarul nem tudtak, az iratokban bolgár kertészekként szerepeltek.

A bulgár katonai kémelhárító először a magyar kommunista rendőrségnél érdeklődött a szökevények iránt, de ezzel nem sokra ment. Utána a PÉCS-i orosz parancsnokságtól /PÉCS, Széchényi tér, volt Pécsi Taka-rék épület/ kértek támogatást, de ezek sem tudtak rajtuk segíteni. Végül is kiálltak a piacterekre és hallgatódz-tak. Figyelték, hogy ki beszél bulgárul. Ennek az akció-nak következtében 1945 karácsonyán letartóztattak hat embert s ezeket elszállították a BÉCS-től 20 km.-re fekvő SOLENAU-ba. Ide vitték Ausztriából és Magyarország-ból a bulgár katonatiszteket. A PÉCS-ről elszállított hat ember közül kettő elszökött s ezek egyike, egy hadnagy, mesélte el nekem ezt az esetet.

Miután a bulgár katonai kémelhárítónak ez a katonafogdosása igen csekély eredménnyel járt, ez irányu tevékenységét 1946 januárjában beszüntette.

1950 január lejenén ILJEV /fnu/ a BUDAPEST-i bolgár követség titkára, aki a követséget lényegében vezette, mert a követ csak báb volt az ő kezében, jegy-zéket intézett a magyar kormányhoz, melyben figyelmez-tette a belügyminisztert, hogy a fennálló baráti egyez-mény szerint tartoznak minden bolgár állampolgár ren-dőrségi aktájának egy másolatát a bolgár követségnek átkül-

/more/

HUNGARY

/cont'd/

1.

deni. E jegyzékben azt is kérte, hogy önállóan, a bolgár követség hozzájárulása nélkül ne hosszabbítsák meg renkinek a tartózkodási engedélyét, végül szüntessék meg a magyar állampolgárságnak bolgár személy részére való adományozását.

Tragikus eset volt ezzel kapcsolatban Prof. B. BUUKLIEV. Ő magyar állampolgár volt, alkalmazottja a magyar belügyminisztériumnak és előadója a BUDAPEST-i Tudományegyetem bölcsészeti karának. Ő volt az, aki nekünk bulgároknak feketén meg tudta szerezni a magyar állampolgárságot, hogy ne legyen bajunk. BUUKLIEV-et magyar állampolgársága dacára 1950 elején SZÓFIA-ba szállították, s az onnan nyert értesülések szerint 1950 márciusában felakasztották.

Ennek a jegyzéknek volt többek között az a következménye, hogy három bulgár nemzetiségű egyetemistát a KEOKH hat hónapig fogházban tartott s ennek következtében "politikai megbízhatatlanság" címén kizárták őket a MEFESZ-ből, ami gyakorlatilag meghiúsította további egyetemi tanulmányaikat.

Ha valaki a bolgár követségen BUDAPEST, VI. Sztalin ut 115/, tartózkodási helyét meg akarja hosszabbítani, akkor az első két kérdés, amit hozzá intéznek a következő:

Mióta tartózkodik Magyarországon? - és

Miért nem akar hazamenni?

Utána kezébe nyomnak három kérdőívet, amely 27 kérdést tartalmaz. Ezeket az iratokat ki kell töltenie, de semmit sem szabad eltitkolni, mert ugyanis mindent tudnak, s ha valamelyik feletet nem fedi a valóságot, akkor az illetőt szigorú büntetéssel sújtják.

Az első időben a bulgár állampolgárok nem voltak tisztában a kérdőívek jelentőségével és azzal, hogy a magyar hatóságok a követséget mindenről tájékoztatják. Ezért az ivateket belátásuk szerint töltötték ki. E kérdőívek első két áldozata két bolgár diák, Dr. KASAVETOV /fnu/ a BUDAPEST-i OTI /SZTK/ Kapás u 22. sz. fiókjának alkalmazottja és METODIKOLEV /fnu/ BUDAPEST-i műegyetemi hallgató volt. Ezeket egyenesen Bulgáriába, a DOBRUDZSA-iggyűjtőtáborba vitték. Ide került 1950 nyár közepén a BUDAPEST-i bolgár iskola vezetője /igazgatója/ Dr. MILLEV /fnu/ amerikai állampolgár és CVETKOV Lázár volt BUDAPEST-i követségi titkár. Mindkettő igen kiváló ember.

A régi bulgárok közül jelenleg mintegy 1.000 ember él Magyarországon és körülbelül 100 egyetemi hallgató. A legveszedelmesebbek az ösztöndíjas egyetemisták.

/more/

HUNGARY

/cont'd/

2.

A KEOKH-al kapcsolatban jelenleg a következő a helyzet:

A KEOKH elküldi minden bulgár állampolgár aktamását a követségre. Ebben minden adat megtalálható. Az illető bolgár állampolgár élete, milyen társaságba jár, kivel érintkezik, milyen munkát végez. A követség javaslata alapján adja meg a KEOKH a tartózkodási engedélyt.

A KEOKH vezetője KUTASI /fnu/ ÁV őrnagy. Kb. 45 éves, 175 cm. magas, széles, barna, kövér ember. Először 1949 áprilisában beszéltem vele a hivatalában. Ő adta meg személyesen részemre a tartózkodási engedélyt.

GARAI /fnu/ ÁVH hadnagy 35 éves, 178 cm. magas, közepes termetű, göndör fekete haja. Velem szemben mindkettő különbözően viselkedett. Mindig a bolgár követség rendelkezéseire hivatkoztak. GARAIVAL 1952 március elején beszéltem utoljára.

EVAL.COMMENT: It is well known that Bulgarian military units took part in the "liberation" of Southern Hungary. Subsequent activities of Bulgarians in Hungary is, however, UNCONFIRMED.

Collaboration of the KEOKH with the diplomatic missions of other satellite countries is generally known; no confirmation available on the above-related specific facts and conditions.

All names, except CVETKOV's UNCONFIRMED. Existence of KEOKH, of the SZTK branch confirmed, location of the Bulgarian Legation correct.

Use it cautiously.